

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

postmottak@kud.dep.no

Vår ref. KG 2013

Bergen 27.06.13

Høringsinnspill til NOU 2013:4, Kulturutredningen 2014

Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP), stiftet 1986, er en medlemsorganisasjon for institusjoner og enkeltpersoner som arbeider med vern og formidling av kommune- og privatarkiver. Organisasjonen er også høringsinstans innen arkivfeltet.

LLP verdsetter det grundige arbeidet som er gjort i Kulturutredningen. Utredningen er godt skrevet, med et direkte og tilgjengelig språk, og med noen tydelige konklusjoner som det er enkelt å slutte seg til. Vi er særlig enig i at den *kulturelle grunnmuren* må styrkes, blant annet med fokus på et lokalt løft for folkebibliotekene og kulturskolene. LLP vil samtidig minne om at den kulturelle grunnmuren også omfatter andre institusjoner, nemlig de kommunale og private arkivinstitusjonene. Disse må også styrkes som en del av den kulturelle grunnmuren.

NOU 2013:4 Kronologisk gjennomgang av punkter

NOU-2013:4 Kapittel 9 Demokrati, rettferdighet og mangfold

Kulturelt medlemskap (9.5). Den stadig økende flerkulturelle befolknings-sammensetningen reiser spørsmål om deltagelse i kulturaktiviteter. Kulturutredningens utvalg fremhever at alle mennesker i det norske samfunnet bør ha mulighet til fullverdig deltagelse i kulturaktiviteter). Videre blir det fremhevet at i debatten om det flerkulturelle samfunnet har det blitt hevdet et syn om at det politiske medlemskapet i staten bør utvides til også å omfatte et *kulturelt medlemskap*. Dette innebærer en rett til å utøve og utvikle ens egen kultur og en rett til å delta i og påvirke samfunnets felleskultur.

Utvalget viser til at dette i praksis innebærer en videreføring av to etablerte utjevningstrategier i norsk kulturpolitikk, nemlig:

- (i) å sikre alle adgang til kulturelle fellesgoder som teater, konserter, opera, museer
- (ii) å gi støtte til former for kulturvirksomhet som ulike grupper i befolkningen oppfatter som meningsfulle.

LLP er enig i at det er viktig å kartlegge former for kulturutveksling som ulike grupper i befolkningen oppfatter som meningsfulle og stimulere disse. Det må gjøres praktiske grep som sikrer gjennomføringen av lokale tiltak. LLP vil imidlertid minne om at også de lokale arkivinstitusjonene er kulturelle fellesgoder som kan stimulere til gode tiltak, som kan virke som identitetsskapere i et flerkulturelt samfunn, og som det er viktig å sikre god adgang til. Videre er vi enig i formuleringen til slutt i kapittel 9.5, om at slike ressurser 'ikke bør underordnes andre formål som forebygging, helse eller integrering'.

NOU-2013:4 Kapittel 11 Den statlige kulturpolitikken etter 2005

Arkiv (11.6). I utvalgets vurdering fremheves det at det siden 2005 er gjort store framskritt innenfor arkivområdet med digital bevaring og formidling av kulturarv, blant annet med digitalarkivet.no, som er bygget ut og som har hatt en vesentlig økning i bruk. Samtidig understrekes det at arkivenes betydning ikke ligger i dagens bruk og publikumsoppslutning alene, ettersom arkivene inneholder uerstattelig informasjon som er grunnleggende viktig for samfunnsminne, dokumentasjon og rettssikkerhet. Utvalget understreker at bevaring av arkiv er avgjørende i et kultur-, demokrati- og rettsikkerhetsperspektiv, og at det derfor er viktig at man åpner for at større deler av den faktiske arkivsektoren innlemmes i den nasjonale politikken på dette området.

LLP er svært positiv til at utvalget understreker arkivenes betydning i et kultur-, demokrati- og rettsikkerhetsperspektiv, og at det anbefaler at *hele* sektoren innlemmes i den nasjonale politikken. Sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av materiale fra hele arkivsektoren, også fra de små, lokale institusjonene, er et viktig moment for å nå et mål om en helhetlig samfunnsdokumentasjon.

Tilgjengeliggjøring på nett av lokalhistoriske kilder er viktig for å nå ut til brukerne. Dette er ressurskrevende arbeid, men det bør prioriteres pga. de store og positive effektene for både vern og bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling. En nasjonal digital satsing må inkludere kulturarvmateriale fra ulike institusjoner og sektorer, slik at innbyggerne får tilgang til hele samfunnets arkiver; *både* statlige, kommunale og private.

NOU-2013:4 Kapittel 12 Kommunal og fylkeskommunal kulturpolitikk

Oppsummering: Kulturløft i den kommunale kultursektoren? (12.13). LLP merker seg at Kulturutredningen her blant annet viser til en oppfatning om at det foregår en nedprioritering av den kulturelle grunnmuren. Det siktes til nedprioritering av permanente kulturvirksomheter som ungdomsklubber, kulturskoler, folkebibliotek, kino, museer, korps og kor, ettersom veksten i de kommunale driftsutgiftene til kulturformål i liten grad er tilfalt slike kulturformål. Kulturutredningens utvalg konkluderer derfor med at i den grad det har funnet sted et kulturløft i den kommunale kultursektoren, dreier det seg om et 'idrettsløft', et 'kulturhusløft' eller kanskje et 'festivalløft', men ikke et løft i grunnmuren i det lokale kulturlivet.

LLP setter pris på at utvalget påpeker disse viktige faktorene, men vil igjen bemerke at det i løpet av kapittelet ikke er nevnt et ord om arkivenes viktige rolle i den kulturelle

grunnmuren. Verken, kommunale eller private arkiv er nevnt, noe LLP mener er en svakhet.

NOU-2013:4 Kapittel 13 Strategier for en bærekraftig kulturpolitikk

Tid for et lokalt kulturloft (13.1). Utvalget viser her at den statlige kulturpolitikken etter 2005 preges av at mye av økningene i bevilgninger har gått til å styrke de store kulturinstitusjonene, mens mønsteret i den økonomiske utviklingen i den lokale kulturpolitikken er omvendt; her har særlig de kommunale kulturinstitusjonene blitt nedprioritert og svekket.

LLP er svært enig med utvalget i at dette er en bekymringsfull utvikling, og i at *Kulturloftet III* må ha et økonomisk løft for den kulturelle grunnmuren i det lokale kulturlivet. Vi minner igjen om at Kulturloftet III også må synliggjøre at offentlige og private arkiver i lokalsamfunnene er en viktig del av den kulturelle grunnmuren, og at de kommunale og private arkivinstitusjonene er sentrale for bevaring og tilgjengeliggjøring av dette materialet. LLP ber om at Kulturloftet III også blir et arkivløft.

NOU-2013:4 Kapittel 16 Oppsummering av tilrådinger

Utvalgets tilråding til lokalt kulturloft

LLP er svært enig i utvalgets tilråding i *lokalt kulturloft*, hvor man tar til orde for å befeste den *kulturelle grunnmuren*. De konkrete forslagene om å løfte enkeltordninger, som ansvaret for kulturskolen, opp på nasjonalt plan innebærer et jevnere tilbud landet over, og en lettelse av oppdragsbyrden for kommunene, samt en enklere kvalitetssikring av tilbudene nasjonalt. LLP etterlyser lignende tiltak for å styrke de lokale, ikke-statlige arkivinstitusjonene.

LLP vil igjen understreke at arkivinstitusjoner, lokalhistoriske samlinger og museer som forvalter privatarkiv *også* er en viktig del av den kulturelle grunnmuren. Dette er institusjoner som arbeider med bevaring og formidling av lokalt forankrede kilder, og som gjør en viktig innsats for å ta vare på lokal kultur og identitet. I samarbeid med lokale organisasjoner, institusjoner og bedrifter, med historielag og med andre frivillige, utfører disse institusjonene et viktig identitetsskapende arbeid i lokalsamfunnet.

Etterrettelige og tilgjengelige arkiver er et viktig element i et velfungerende demokrati. For å kunne nå den uttalte målsetningen i *Arkivmeldingen (Meld. St. 7 2012-2013)* om å sikre en helhetlig samfunnsdokumentasjon, må lokale og private arkivinstitusjoner gis midler til å kunne fortsette det viktige arbeidet med å ta vare på privat arkivmateriale fra næringsliv, bedrifter, organisasjoner, stiftelser og privatpersoner. Slik får innbyggerne tilgang til *hele* samfunnets arkiver – ikke bare de offentlige.

LLP ønsker:

1. Først og fremst er det nødvendig med driftsstøtte til flere institusjoner som arbeider med privatarkiv. På landsbasis ser LLP for seg 20 stillinger i løpet av en 5-årsperiode.
2. Ytterligere støtte til prosjekter, noe som må komme i tillegg til den faste støtten.
3. Driftsstøtte til LLP, slik at LLP kan ansette én eller to personer i hele stillinger - og dermed gjøre LLP bedre i stand til å være en fagpolitisk aktør på vegne av sektoren og medlemmene (slik som Museumsforbudet).
4. Det må settes i gang et arbeid med strategier og utviklingsarbeid for elektroniske privatarkiv, eventuelt i samarbeid med det statlige og kommunale arbeidet som er i gang.
5. Det må etableres samarbeidsforum mellom Riksarkivaren, Kulturrådet, LLP og eventuelt andre organisasjoner som det er naturlig å samarbeide med om privatarkiv.

Med vennlig hilsen

Karin Gjelsten
Styreleder LLP

Landslaget for lokal- og privatarkiv
Sekretariat:
c/o Bergen byarkiv
Bergen kommune
Postboks 7700
5020 Bergen

E. post: postmottak@llp.no
www.llp.no
Organisasjonsnummer: 978 610 692

Styreleder:

Karin Gjelsten
Bergen byarkiv
55 56 61 84

e-post: Karin.Gjelsten@bergen.kommune.no